

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

9 Aralık / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Petrolde Trafik Sıkışık!

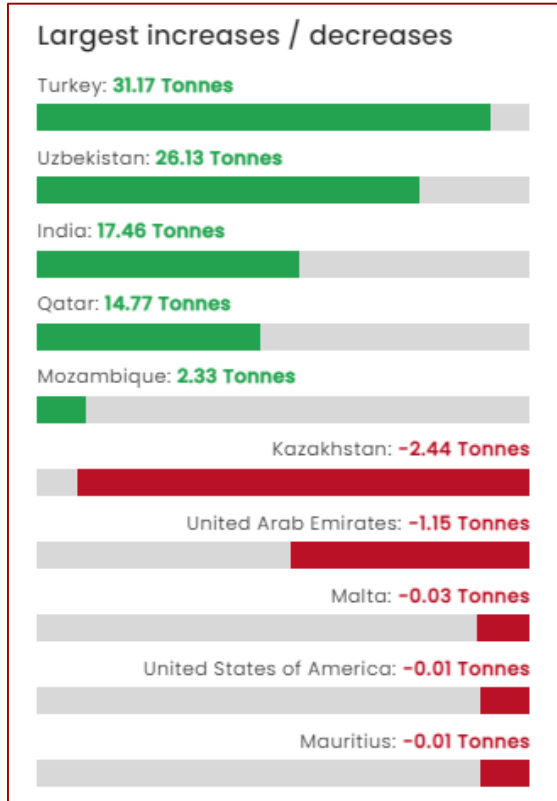
- ❑ G7 ülkeleri ve Avustralya, Rusya üzerindeki baskıyı artırmak için Cuma günü Rus petrolünün fiyatını varil başına 60 dolarla sınırlamayı kabul etmişti.
- ❑ Karar Pazartesi günü yürürlüğe girdi. Diğer taraftan Bloomberg'in haberine göre Rusya AB'nin ham petrolde tavan fiyat uygulamasına indirim sınırı veya sabit fiyatla cevap vermeye hazırlanıyor. Buna göre belirlenen fiyatlar düzenli olarak piyasa ile uyumlu şekilde revize edilecek.
- ❑ Tavan fiyatı uygulaması, birçok büyük nakliye ve sigorta şirketi G7 içinde bulunduğu için Moskova'nın petrolünü daha yüksek bir fiyata satmasını zorlaştırabilir.
- ❑ Kararın ilk sonucu bu hafta Boğaz'da trafiğin sıkışması oldu: İstanbul Boğazı'nda geçiş için bekleyen tankerlerin sayısının bugün 19'dan 20'ye yükseldiği yönünde haberler çıktı...
- ❑ ABD Hazine Bakanı Yellen, Türkiye'nin petrol tankerlerinin Akdeniz'e geçişlerini durduran kararında Rus hükümetinin müdahalesi olduğuna inanması için neden bulunmadığını söyledi.
- ❑ Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Denizcilik Genel Müdürlüğü, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada "Bir geminin veya bir yükün Türk boğazlarından geçiş yapması halinde meydana gelebilecek ve felaket boyutuna varabilecek bir kazada sigorta şirketinin tazmin sorumluluğunu karşılamaması riskini almamız söz konusu değildir" dedi.
- ❑ Açıklamada, "Gelinen noktada halihazırda teyit mektubu veren ham petrol taşıyan gemiler Türk boğazlarından rutin olarak 1 Aralık'tan beri geçmekte olup, Karadeniz'de bekleyen gemi sayısı da haberlerde belirtilen sayıda olmadığı gibi (11'i Avrupa Birliği limanları varışlı 15 gemi) gemi sayısının fazlalığının ülkemize bir baskı aracı olarak kullanılması kabul edilebilir değildir. İfadesi kullanıldı.

Petrol Fiyatları Bu Durumdan Etkilenir mi?

- ❑ G7'nin aldığı Rus petrolüne tavan fiyatı uygulaması sigorta karmaşası nedeniyle bir dönem tedarik zincirinde de aksamalara neden olacağına benzer ancak fiyat oluşumundaki etkisi sınırlı kalacaktır.
- ❑ Çünkü Rus ham petrolünün en büyük tekil alıcıları Hindistan ve Çin gibi ülkeler Batı'nın yaptırımlarına katılmadığı için, tavan fiyatı uygulamasının da etkisi kısmen yumuşatabilir.
- ❑ Diğer taraftan petrol fiyatını etkileyen üç önemli faktör olduğu görülmekte; bunlardan ilki resesyon beklentileri ki talebin aşağı gideceği beklentisiyle oluşmakta,
- ❑ Diğerleri Covid önlemlerini artan protestoların da etkisiyle kısmen yumuşatmaya giden Çin'de oluşacak ilave petrol talebinin fiyat baskısı,
- ❑ Diğerleri ise OPEC+'nın geçtiğimiz hafta sonu, üretimi azaltma kararına bağlı kalacağı yönünde açıklama yapması ile arz yönlü etkilerden kaynaklı fiyat baskısıdır.
- ❑ Özetle petrol fiyatında yüksek bir volatilité görüleceği ve her ne kadar resesyon beklentilerinin petrol ve pek çok emtiayı aşağı çekme beklentisi hakim olsa da bir noktaya kadar yükselme trendinin oluşacağını düşünmekteyiz.

Altın Rezervleri Dolara Karşı Önlem mi?

- ❑ 1968 yılı altının fiyatının arz ve talep koşullarına göre belirlenmesi için bir milat olarak kabul edilebilir.
- ❑ Altın, enflasyon ve savaş gibi dönemlerin güvenli limanı olmuştur her zaman ancak bu sene üzerinde tam tersine ciddi bir enflasyon baskısı da var.
- ❑ Neden mi? Fed'in enflasyondan koruma amaçlı sıkı para politikası sadece doların işine geliyor da ondan...
- ❑ Dünya'da ABD'nin bu dolar hegemonyasından çıkış için harekete geçmiş ülkeler de var elbet ve bunların sayısı önümüzdeki dönemlerde artış da gösterebilir.
- ❑ Bu akımdan kurtulma çabası aslında Çin'in DTÖ'ye katılması ile başladı, ardından gelen Çin teknoloji hamlesi ile eğer pandemi olması idi şu anda muhtemelen Yuan'ın dolarla rekabetini konuşuyor olacaktık.
- ❑ Ancak böylesi bir siyah kuğu, Çin'i tahtından ederken, Rusya'yı savaş hamlesiyle ve enerji-gıda satrancı ile harekete geçirerek, altını yeniden strateji haline getirdi.
- ❑ Ülkemiz altın rezervleri de bu bağlamda dikkate değer, Türkiye'nin Eylül 2022 itibariyle resmi altın rezervi 489 Ton ve Dünya Altın Konseyi verilerine göre son dönemde kayda değer bir artış göstermiş.

Altın Fiyatlarının Seyri Ne Olur?

- ❑ Altın, ABD Merkez Bankası'nın şahin tutumunda ılımlılaşma işaretleriyle son 5 haftada yüzde 10'dan fazla yükseldi.
- ❑ ABD'de Perşembe günü açıklanan veri, devam eden işsizlik maaşı başvurularının şubat'tan beri en yüksek seviyeye çıktığını gösterdi. Bu durum, istihdam piyasasının soğuduğuna ve işini kaybeden Amerikalıların yeni bir iş bulmakta zorlandığına işaret etti.
- ❑ İşsizlik rakamının Fed'in faiz artış patikasını değiştirmesi beklenmezken haftanın son işlem günü açıklanan ABD üretici fiyatları endeksi verisi tahminleri aşarak (yüzde 7,4) enflasyonist baskıların sürdürdüğüne işaret etti.
- ❑ Dünya Altın Konseyi Stratejisti Jonh Reade "Fed ve diğer merkez bankaları 'mucizevi bir yumuşak inişi' başaramazsa değerli metal için yılın ikinci yarısında daha olumlu bir zemin oluşabilir" değerlendirmesini yaptı.

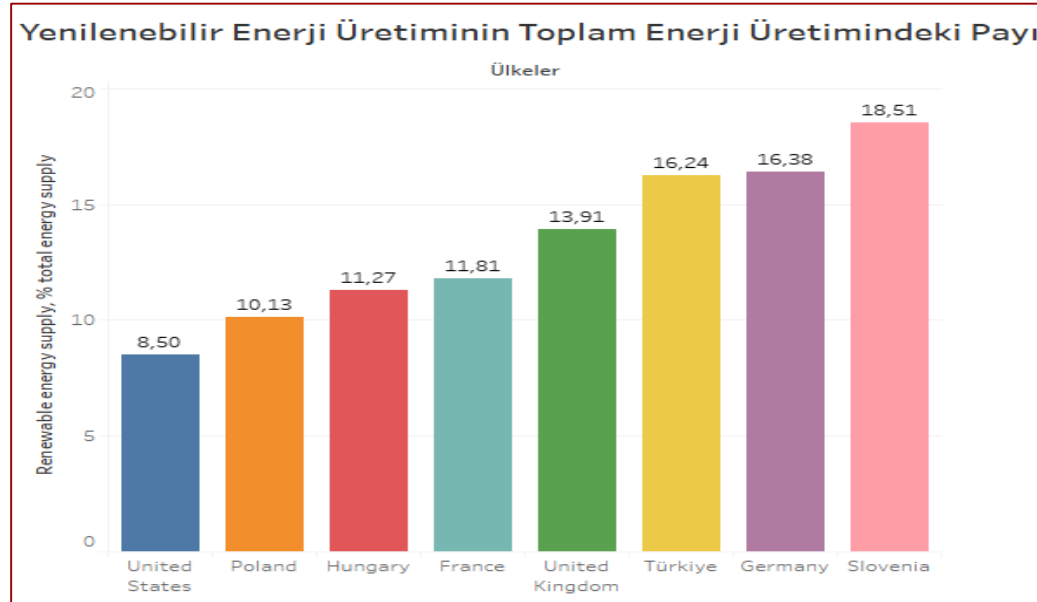

Almanya'da Darbe Girişimi Önlendi

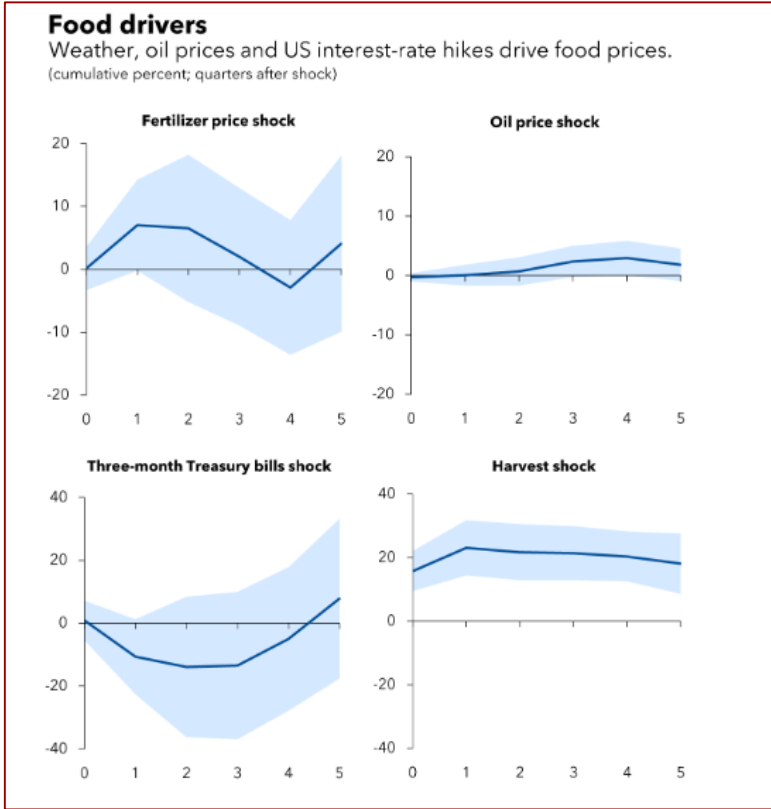
- ❑ 2022 jeopolitik açıdan dejavu'ların yaşandığı enteresan bir dönüşüm yılı olarak tarihe geçeceğ e benzer; nedeni ise hiç kuşkusuz 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez Avrupa'da çıkan bir savaş ve Batı bloğunda görmeye alışık olmadığımız hükümet krizleri (İngiltere) hatta darbe girişimleri olarak gösterilebilir.
- ❑ Bu hafta ülkemizde yaklaşan seçimlerin verdiği heyecandan olsa gerek, pek tartışılmayan ancak kulağa oldukça garip gelen bir gelişme Almanya'dan geldi.
- ❑ Almanya'da darbe yoluyla iktidarı devirmeyi planlayan aşırı sağcı bir gruba düzenlenen operasyon ülkede geniş yankı buldu.
- ❑ Çarşamba sabahı erken saatlerde, Federal Başsavcılık ve yaklaşık 3 bin polisin katılımıyla başlayan operasyonun hedefinde, kendilerini "Reichsbürger" (İmparatorluk Vatandaşları) olarak adlandıran aşırı sağcılarla bağlantılı bir "terör örgütünün" yer aldığı açıklandı.
- ❑ Başsavcılık, 50 kişiyi Almanya Federal Cumhuriyeti'ni yıkmak için terör örgütü kurmakla suçluyor.
- ❑ Darbe girişimi hazırlıklarının Kasım 2021 itibarıyla silah temin etme, atış talimleri yapma ve yapılanma çalışmalarısıyla başlatıldığının tespit edildiği açıklandı.
- ❑ Bu ağın üyelerinin "anayasal kurumlara saldırmaya, Federal Meclis'e silahlı baskın düzenlemeye hazırlandıkları, demokratik hukuk devletini devirmeyi hedefledikleri ve bunun yol açması muhtemel ölümleri de göze aldıkları" belirtiliyor.
- ❑ Federal Başsavcılığın paylaştığı bilgilere göre, şüpheliler elektrik kesintilerine yol açacak saldırılarla iç savaş andıran koşulların oluşmasını sağlamayı, Alman hükümetini devirerek de siyasi yönetimi devralmayı planladı.
- ❑ Hatta yönetimin devralınması halinde, kimlerin hangi bakanlıkları üstleneceğinin de belirlendiğ i, bir isim listesi olduğu belirtiliyor.

Türkiye'nin Yenilebilir Enerji Kapasitesi

- ❑ Türkiye, son yıllarda artan enerji ihtiyacı nedeniyle yenilebilir enerjide gerçekleştirdiği yatırımlara karşın fosil yakıt bağımlılığını da arttırmış durumda.
- ❑ Ancak toplam enerji üretimi içerisinde yenilebilir kaynaklardan gelen üretimin payı da diğer ülkelerle kıyaslandığında ortalarda bir yerlerde.
- ❑ Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı Fatih Birol, IEA'nın bu hafta yayımlanan "Yenilenebilir 2022: Analiz ve 2027'ye Yönelik Öngörüler" başlıklı yıllık raporu ve Türkiye'deki yenilenebilir enerjinin gelişimine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.
- ❑ Birol, dünyada yenilenebilir enerjideki büyümenin Türkiye'de de görüldüğüne dikkati çekerek, IEA'nın Türkiye'ye ilişkin «Türkiye'de yenilenebilir enerjinin 5 yıl içinde yüzde 64 seviyesinde büyüyeceğini görüyoruz. Bu büyümeyle Türkiye Avrupa'da yenilenebilir enerjide dördüncü büyük piyasa olurken, dünyada da ilk 10'a girmiş oluyor.»

Haftanın Grafiği-Gıda Çıkmaza Girdi!

Hava koşulları, Fed, Petrol fiyatları tüm bunlar dünyada gıda güvenliği ve geniş kesimlerin açlık sorunlarıyla karşılaşmasını gündeme getiriyor:

- Küresel hasatta yüzde 1'lik bir düşüş; gıda fiyatında yüzde 8,5,
- Gübre fiyatlarında yüzde 1'lik artış, gıda fiyatlarında yüzde 0,45'lik artışı
- Petrol fiyatındaki yüzde 1'lik artış ise gıda fiyatlarında yüzde 0,2'lik bir artışa neden olmakta.
- Yayınlanan blogda ilginç olanı ise Fed'in yüzde 1'lik faiz artışının bir çeyrek yani 3 ay sonra gıda fiyatlarında yüzde 13'lük bir azalış yaratacağı yönünde...

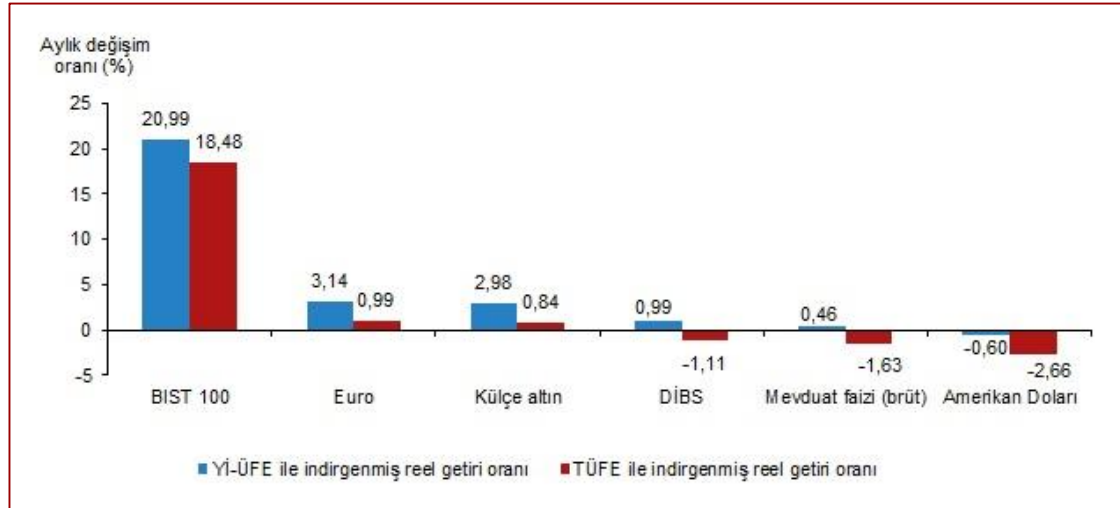
Belirli ekonometrik kısıtlar (savaş ölçütünde gölge değişkenler ile kurulan model) ile yapılan analize yönelik olarak, «doların yükselişi karşısında değer kaybeden para birimlerindeki satın alma gücüne göre gıda fiyatları yüzde kaç değişecektir» gibi bir soru yöneltilebilir.

Haftadan Kalanlar

- ❑ 6 yaşındaki kız çocuğunun cinsel istismarına yönelik iddialarla ilgili 2012'de hukuka aykırı olarak kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdiği öne sürülen, Cumhuriyet Savcısı hakkında inceleme izni verildi.
- ❑ AK Parti Grup Başkanvekili Zengin, başörtüsüyle ilgili Anayasa değişiklik teklifini Meclis Başkanlığına sunduklarını açıkladı.
- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan, tahıl krizi konusunda, "Bu krizi çözmek amacıyla pazar günü Sayın Putin'le görüşmem olacak. Aynı şekilde Sayın Zelenskiy'le görüşmek olacak." dedi.
- ❑ Çıkan olaylar nedeniyle tatil edilen Göztepe-Altay maçının ardından iki kulübe hükmen mağlubiyet cezası verildi.
- ❑ Gıda Perakendecileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı, Galip Aykaç görevinden istifa ettiğini duyurdu. Aykaç, 18 Ocak 2019 tarihinden bu yana bu görevde bulunuyordu.
- ❑ Türkiye Varlık Fonu (TVF), çelik üreticisi Kardemir'in yüzde 4.4'ünü toplam 656.3 milyon liraya satın almak için anlaştı.
- ❑ ABD'nin 2023 savunma bütçesini de içeren Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasa (NDAA) tasarısının son halinden, Temsilciler Meclisince Türkiye'nin F-16 alımını sınırlandırmak üzere konulan maddeler de çıkarıldı.
- ❑ Şube sayısı 200'ü aşan zincir marketler, ürün ve stok bilgilerini bakanlığa iletecek. Uygulamanın işlevselliğine yönelik tereddütler dile getiriliyor.
- ❑ Merkez Bankası, anlık ödemelerin güvenliğini sağlamak üzere Güvenlik Katman Servisi'ni hizmete sundu.
- ❑ Putin: Rusya fiyat tavanına karşı petrol üretimini kısıabilir.
- ❑ İMSAD: İnşaat malzemelerinde yılın en düşük ihracatı gerçekleşti.
- ❑ Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, yüzde 3,08 artışla günü 5.005,30 puandan tamamlayarak tüm zamanların en yüksek haftalık kapanışını gerçekleştirdi.

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları, Kasım 2022

- Aylık en yüksek reel getiri, yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ile indirildiğinde %20,99, tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ile indirildiğinde ise %18,48 oranlarıyla BIST 100 endeksinde gerçekleşti.
- Yİ-ÜFE ile indirildiğinde; yatırım araçlarından Euro %3,14, külçe altın %2,98, Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) %0,99 ve mevduat faizi (brüt) %0,46 oranlarında yatırımcısına reel getiri sağlarken; Amerikan Doları %0,60 oranında yatırımcısına kaybettirdi. TÜFE ile indirildiğinde Euro %0,99 ve külçe altın %0,84 oranlarında yatırımcısına reel getiri sağlarken; DİBS %1,11, mevduat faizi (brüt) %1,63 ve Amerikan Doları %2,66 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi.

İl Bazında Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2021

- İl düzeyinde cari fiyatlarla GSYH hesaplamalarına göre; 2021 yılında İstanbul 2 trilyon 202 milyar 156 milyon TL ile en yüksek GSYH'ye ulaştı ve toplam GSYH'den %30,4 pay aldı. İstanbul'u, 667 milyar 142 milyon TL ve %9,2 pay ile Ankara, 462 milyar 152 milyon TL ve %6,4 pay ile İzmir izledi. İl düzeyinde GSYH hesaplarında son üç sırada 6 milyar 99 milyon TL ile Tunceli, 4 milyar 968 milyon TL ile Ardahan ve 3 milyar 861 milyon TL ile Bayburt yer aldı.
- GSYH'den en yüksek payı alan ilk beş il, 2021 yılında toplam GSYH'nin %54,4'ünü oluşturdu.

Eğitim Harcamaları İstatistikleri, 2021

- Türkiye'de eğitim harcamaları 2021 yılında 2020 yılına göre %27,1 artarak 344 milyar 341 milyon TL oldu. 2021 yılında bir önceki yıla göre eğitim harcamalarının en çok yükseldiği eğitim düzeyleri; %37,7 ile yükseköğretim ve %28,3 ile ortaokul oldu.
- Türkiye'de 2021 yılında yapılan eğitim harcamalarının %72,5'i devlet tarafından finanse edildi. Eğitim harcamaları içerisinde hanehalklarının yaptığı harcamaların payı ise %22,0 oldu.

